

ปฏาจารย์ วตถุ ๑

“โย จ วสสสตํ ชีเวติ อิมํ ฌมฺมเทสนํ สตุถา เขตวเน
วิหรนฺโต ปฏาจารย์ เถรึ อารพฺภ กเถสิ ๑

ความรักไม่เลือกวรรณะ

(หน้า ๑๓๔-๑๓๖ สภา กิร สาวตถุถิยํ - นิวตติตุมํ น อิจฺฉิ)

สภา กิร สาวตถุถิยํ จตฺตวาฬีสโกฏฺฐิวิภวสฺส เสฏฺฐจโน ธีตา
อโหสิ อภิรฺฐปา ๑ ตํ โสฬสวสฺสทุเทสิกกาเล สตตฺตภูมิกปฺปาสาทสฺส
อุปริตเล รกฺขนฺดา วาเสลฺลํ ๑ เอวํ สนฺเตปิ, สภา เอเกน อตฺตโน
จฺพุพฺพุจฺจาเกน สทฺธิ วิปฺปฏิปชฺชิ ๑ อถสฺสา มาตาปิตโร สมชาติก
กุเล เอกสฺส กุมารสฺส ปฏิสฺสณฺนิตฺวา วิวาหทิวลํ จเปลฺลํ ๑
ตสฺมึ อุปกฺกฏเจ, สภา ตํ จฺพุพฺพุจฺจํ อาท “มํ กิร อสุก
กุลสฺส นาม ทสฺสนฺติ, มม ปตฺติกุลํ คตกาเล มม ปณฺณาการํ
คเหตุวา อาคโตปิ ตตฺถ ปเวสนํ น ลภิสฺสสิ; สเจ เต มยิ
สิเนโห อตฺถิ, อิทาเนว มํ คเหตุวา เยน วา เตน วา ปลายสฺสฺสูติ
๑ โส “สาธฺว ภาทฺเตติ, “เตนหิ อหํ เสว ปาโตว นครท
วารสฺส อสุกฺกฺจฺจาเน นาม จสฺสสามิ, ตวํ เอเกน อุปาเยน
นิกฺขมิตฺวา ตตฺถ อากจฺเฉยฺยาสีติ วตฺวา ทฺตฺติยทิวเส สงฺเกตฺตฺจฺจาเน
อฏฺฐจาสิ ๑ สปิ ปาโตว กิลิฏฺฐจวตฺถํ นิวาเสตฺวา เกเส วิกกิ
ริตฺวา กุณฺฑเกน สรริํ มกฺขเหตุวา กุณฺฑํ อาทาย ทาสีหิ สทฺธิ
คจฺฉนฺตี วิย ฌรา นิกฺขมิตฺวา ตํ จานํ อคฺมาสิ ๑ โส ตํ อา
ทาย ทูริ คนฺตฺวา เอกสฺมึ คามे นิวาสํ กปฺเปตฺวา อรณฺเณ
เขตฺตํ กสิตฺวา ทารุปณฺณาทีนํ อahrti ๑ อิตฺรา กุณฺเณ อุทกํ อา

หริตฺวา สหตฺถา โภฏฺฐนปจฺนาทีนึ กโรนฺตี อตฺตโน ปาปสฺส
 ผลํ อนุโภสึ ฯ อถสฺสา กุจฺฉิยํ คพฺโภ สณฺจาสึ ฯ सा परिपुณ्णकपु
 णा “อิธ मे गोचि उपकारโก नत्ति, मातापितरो नाम पुत्तत्तेसु
 मृतुहत्या โหนति, तेसं मं सन्तिकं नेहि, तत्तถ मे कपुग्गुจ्जनं
 ภวิสฺसत्तीติ सामिकं याจิ ฯ सो “กั ฆทฺเท กเถสิ, มं ทิสฺวา ตว
 มาตาปิตโร วิวิธานึ กम्मกรณานึ กาเรยฺยु, น สกฺกา มยา
 ตत्तถ คนฺตุนฺติ ปฏิกฺขิปี ฯ सा पुनฺปุณฺนํ ยาจิตฺวาปี ยาจนํ
 อลภฺมานา ตสฺส อरณฺญํ คตฺถาเล ปฏิวิสฺสเก อามนฺเตตฺวา
 “สเจ โส อากนฺตฺวา มํ อปฺสฺสนฺโต ‘กหं คตฺตาติ ปุจฺฉิสฺสตี, มม
 อตฺตโน กุลฆรं คตฺถาวํ อาจิกฺเขยฺยาถาตี วตฺวา เคหทฺวารं
 ปีทหิตฺวา ปกฺกามิ ฯ โสปี อากนฺตฺวา ตं อปฺสฺสนฺโต ปฏิวิสฺสเก
 ปุจฺฉิตฺวา ตं ปวตฺตี สุตฺวา “นินฺวตฺเตสฺสามิ นนฺติ อนุพนฺธิตฺวา
 ตं ทิสฺวา นานปฺปการं ยาจฺมาโนปี นินฺวตฺเตตฺตुํ นาสกฺขิ ฯ อถสฺสา
 เอกสฺมี จาเน กम्मชฺวาตา จลีสฺสุ ฯ सा ऐकं कञ्चनन्तरं प्रविसित्वा
 “สามि กम्मชฺวาตา मे จลิตฺตาติ วตฺวา ญฺมียํ นิปชฺชิตฺวา
 สมฺปริวตฺตมาณา กิจฺเฉน ทารกं วิชಾಯิตฺวา “ยสฺสตฺถายาหํ
 กุลฆรं คจฺเฉยฺยํ, โส อตฺโถ นิปฺพนฺโนติ ปุณฺเทว เตน สทฺธิ
 เคหํ อากนฺตฺวา วาสं กปฺเปสิ ฯ ตสฺสา อปฺเรน สมเยน ปุณ
 คพฺโภ ปตฺติจฺหิ ฯ सा परिपुण्णकपुणा หุตฺวา ปุริมฺนเยเนว
 सामिकं याचित्वा याจนं अलभमाना पुत्तं अङ्गेनाथाय तत्त्वेव
 पक्कमित्वा तेन अनुपन्थित्वा तिग्गापि निवत्तित्तुं न อิच्चि ฯ
 สามิถฺกฺกํกตฺตาย

(หน้า ๑๓๖-๑๓๘ อถ เตสํ คจฺฉนฺตฺวานํ — อุกฺเณ วุพฺโห)

อด เตสั คจจนุตานัน มหาอกาลเมโฆ อุทปาติ ฯ สมน
 ตา วิชชุตตาหิ อาทิตตัม วิย เมฆตถนิเตหิ ภิชชมานัน วิย
 ธารา- ปาตนิรนุตรัน นภัง อโหสิ ฯ ตสฺมี ขณฺเ ตสฺสา กมฺม
 ชวาตา จลีสฺสุ ฯ สา สามิกัง อามนุเตตฺวา “สามิ กมฺมชวาตา เม
 จลิตา, น สกฺโกมิ สนฺธาเรตฺถุ, อนโนวสฺสกกฺกฺจันนํ เม ชานาหิตี
 อาห ฯ โส หตฺถคตฺยา วาสิยา อิตฺโต จิตฺโต จ อุปฺธาเรนฺโต
 เอกสฺมี วมฺมิกมตฺถเก ชาตคฺคฺมพฺมํ ทิสฺวา ฉินฺทิตฺตํ อารภิ ฯ
 อด นํ วมฺมิกโต นิกฺขมิตฺวา โฆรวิโส อาสีวิโส ทํสิ ฯ ตสฺมี
 ขณฺเเยวสฺส สรีรัน อนฺโต สมฺภูจิตาหิ อคฺคิชาลาหิ ทฺยหฺมานัน วิย
 นีลวณฺณํ หุตฺวา ตตฺถเวย ปติ ฯ อิตฺราปี มหาทฺกฺขํ อนฺภวมา
 นา ตสฺส อากมฺนํ โอลเเกนฺตึปี ตํ อทิสฺวาว อปรํปี ปุตฺตํ
 วิชಾಯิ ฯ เทว ทารกา วาตวฺภูจิวะคํ อสหฺมานา มหาวิรวํ วิรวนฺติ ฯ
 สา อุภิปิ เต อุทฺรนฺตเร กตฺวา ทฺวีหิ ชนฺนุเกหิ เจว หตฺถเอหิ
 จ ภูมियํ อุปฺปีเพตฺวา จิตาว รตฺตี วิดีนาเมสิ ฯ สกฺลสรีรัน นิล
 โลหิตํ วิย ปณฺทฺอุปฺลาสวณฺณํ อโหสิ ฯ สา อฺภูจิตเ อรุณฺเ มํ
 สเปสิวณฺณํ เอกํ ปุตฺตํ องฺเกนาทาย อิตฺรัน องฺคฺลिया คเหตุวา
 “เอหิ ตาต, ปีตา เต อิตฺโต คโตติ วตฺวา สามิกสฺส คตมคฺ
 เคน คจจนฺตึ ตํ วมฺมิกมตฺถเก กาลัง กตฺวา ปติตํ
 นีลวณฺณํ ถทฺธสรีรัน ทิสฺวา “มํ นิสฺสาย มม สามิกิ ปนฺเถ
 มโตติ โรทฺนตึ ปรีเทวฺนตึ ปายาสิ ฯ สา สกฺลรตฺตี เทเวว วฺภู
 จตฺตา อจิริวตึ นทึ ชานฺอุปฺมาณณฺนอุปฺมาณฺน อุทเกน สม
 ปรีปฺพฺณณฺทิสฺวา อตฺตโน มนฺทพฺพุทิตาย ทฺวีหิ ทารเกหิ สทฺธิ
 อุทกํ โอตริตฺตํ อวิสหนฺตึ เชฏฺจปุตฺตํ โอริมตีเร จเปตฺวา อิตฺรัน อา

ทนาย ปรตธีร์ คนตุวา สาขาภงค์ อตถริตวา นิปชชาเปตวา “อิตร
 รสส สนตีกัม คมิตฺตสาลี พาลปุตฺตกัม ปหาตุํ อสกุโกนฺตี ปุณฺน
 ปุณฺนํ นีวตฺติตฺวา โอล็อกยมานา ปายาสี ฯ อถสฺสา นทิมชฺฌํ คต
 กาลเ อเโก เสนนํ ตํ กุมารํ ทิสฺวา “มํสเปสึตี สลฺลยา อ
 กาสโต ภสฺสึ ฯ สตา ตํ ปุตฺตสฺสตถาย ภสฺสนตํ ทิสฺวา อุโภ หต
 เถ อุกฺกขิปิตฺวา “สุสุตฺติ ติกฺขตฺตํ มหาสทฺทํ นิจฺจาวเรตี ฯ เ
 โน ทูรภาเวน ตํ อสฺสุตฺวา ว กุมารํ คเหตุวา เวหาสํ อุปฺปตฺติ
 วา คโต ฯ โอริมตีเร จิตฺปุตฺโตปิ มาตรํ นทิมชฺฌเ อุกฺก หตฺเถ
 อุกฺกขิปิตฺวา มหาสทฺทํ นิจฺจารยมาณํ ทิสฺวา “มํ ปกุกอสตีตี สลฺลยา
 เวเคน อุกฺเก ปตี ฯ อิตฺติสฺสา พาลปุตฺตกัม เสนนํ หริ ฯ เชฏฺฐจฺปุตฺโต
 อุกฺเกน วุพฺโพ ฯ

นางปฎาจารย์สุลเสียครอบครัว

(หน้า ๑๓๘-๑๔๐ สก “เอโก เม ปุตฺโต - อุกฺกฏิกํ นิสึตี)

สก “เอโก เม ปุตฺโต เสนนํ คหิตฺโต, เอโก อุกฺเกน
 วุพฺโพ, ปนฺเถ ปตี มโตตี โรทนต์ี ปรีเทวนต์ี คจฺจมานา
 สวตฺถิตฺโต อากจฺจนตํ เอกํ ปุริสํ ทิสฺวา ปุจฺฉี “กตฺถ วาสีโกสิ ตา
 ตาตี ฯ “สวตฺถีวาสีโกมฺหิ อมฺมาตี ฯ “สวตฺถีนคเร อสฺกวีถียํ
 เอวรूपํ อสฺกํ นาม กุลํ อตฺถิ, ชานาสี ตาตาตี ฯ “ชานามิ
 อมฺม, ตํ ปน มา ปุจฺฉี; สเจ อญฺญํ ชานาสี, ปุจฺฉาตี ฯ “อญ
 เณน เม กมฺมํ นตฺถิ, ตเทว ปุจฺฉามิ ตาตาตี ฯ “อมฺม อา
 จิกฺกขิตฺตุํ น ยุตฺตนต์ี ฯ “วเทหิ เม ตาตาตี ฯ “อชฺช เต สพฺพรตฺตี
 เทโว วสฺสนตฺโต ทิฏฺฐจฺติ ฯ “ทิฏฺฐจฺ เมา ตาต, มยฺหเมว โส สพฺพรตฺ

ตี วุฏฺโฐ น อณฺณสฺส, มยฺหํ วุฏฺฐการณํ ปน เต ปจฺจมา กเถสฺสา
 มิ, เอตสฺมี ตาว เม เสฏฺฐิเคเห ปวตฺตี กเถหิตฺติ ฯ “อมฺม อชฺช รต
 ตี ‘เสฏฺฐิจฺฉย เสฏฺฐิจฺฉริยฉย เสฏฺฐิจฺฉุตฺตฉยจาทิ ตโยปี ชเน อวตฺถ
 รมานํ เคหํ ปติ, เต เอกจิตกาย ฉายนฺติ, เอส ฐโม ปญฺญาติ
 อมฺมาติ ฯ สา ตสฺมี ขณฺเณ นีวตฺถวตฺถํ ปตฺมานํ น สยฺชานนฺตี
 อุมฺมตฺติกาว่า ปตฺวา ยถาจิตา ว โรทฺนตี ปริเทวนฺตี

” อุโฆ ปุตฺตา กาลกตา, ปนฺเถ มยฺหํ ปตี มโต,
 มาตา ปิตา จ ภาตา จ เอกจิตกมฺหิ ทยฺหเรติ
 วิลปฺนตี ปริพฺภมิ ฯ มนุสฺสา ตํ ทิสฺวา “อุมฺมตฺติกา อุมฺมตฺติกา
 ติ กจวรี คเหตุวา ปัสฺสุ คเหตุวา มตฺถเก โอกิรฺนตา เลทฺทฺฐหิ
 ปทรฺนตี ฯ สตฺถา เชตวนมฺหาวิหาเร จตฺุปริสฺมชฺฉเน นิสฺสิทฺวา ฐมฺม
 เทเสนฺโต ตํ อากจฺฉมานํ อทฺทส กปฺปสฺตสฺสสฺสํ ปุริตปารมฺมี
 อภินิหารสมฺปนฺนํ ฯ

สา กิร ปทฺมุตฺตรพฺุทฺธกาเล ปทฺมุตฺตรสฺตฺถารา เอกํ
 วินยฺชเรติ พาทาย คเหตุวา นนฺทวเน วีย เอตทฺคฺเค จปิยมานํ
 ทิสฺวา “อหํปี ตฺุมฺหาทิสฺสสฺส พฺุทฺธสฺส สนฺติเก วินยฺชเรติ น
 อคฺคฺจฺฉานํ ลเกยฺยนฺติ อธิการํ กตฺวา ปตฺถนํ จเปสิ ฯ ปทฺมุตฺตรพฺุ
 ฑโร อนาคตฺสเถวํ ปตฺถริตฺวา ปตฺถนาย สมิชฺฉนภาวํ ฌ
 ตฺวา “อนาคเต โคตฺมพฺุทฺธสฺส นาม สาสเน อัยฺ ปฏฺาจารานา
 เมเน วินยฺชเรติ น อคฺคา ภวิสฺสตีติ พฺุยาภาสิ ฯ

ตํ เอวํ ปตฺถิตปฺปตฺถนํ อภินิหารสมฺปนฺนํ สตฺถา ทฺุโรโต
 ว อากจฺฉนฺตี ทิสฺวา “อิมิสฺสา มํ จเปตฺวา อญฺโฌ อวสฺสโย
 ภวิทฺุ สมตฺโถ นาม นตฺถีติ จินฺเตตฺวา ตํ, ยถา วิหาราภิมุขี

อาคจฉติ, เอวมกาสิ ฯ ปริสา ตํ ทิสฺวา “อิมิสฺสา ว อุมมตฺติกาย
 อีโต อาคนตุํ มา ททิตฺถาติ อาห ฯ สตุถา “อเปถ, มา นํ
 นิวารยิตฺถาติ วตฺวา อวิหฺรณฺณานํ อาคตกาเล “สตี ปฏฺลิภ
 ภคินีติ อาห ฯ सा तंखण्णवेव पुत्थानुणावेन स्ती प्ठलिभि ॥
 ตสมิ กाले นีวตถวตฺถสฺส ปตฺติทาวํ สลลภฺเขตฺวา หิโรตฺตปฺป
 ปจฺจุปฺภูจาเปตฺวา อุกฺกุภฺภิกํ นิสีทิ ॥

นางปญฺญาจาราทูลขอบวช

(หน้า ๑๔๐ -๑๔๒ อถสฺสา เอโก ปุริโส - ปญฺญาจราวตฺถ)

อถสฺสา เอโก ปุริโส อุตฺตรสาภฺภิกํ จิปี ฯ सा तं निवासेत्
 वा सत्तारं उपसङ्गमित्वा सुवण्णवण्णेสุ पात्तेสุ पญ्जป
 ปตฺติภฺจितฺเตน วนฺทิตฺวา “ภนฺเต อวสฺสโย เม โหถ; เอกํ हि मे
 ปุत्तํ सेโน कण्णि, एको अुत्तेन वुप्पो, पुनฺने पत्ति मत्तो
 , मातापितโร जेव णाता ज केहेन अवत्ถणा เอกจิตฺตกาย
 ฌายนฺตีติ ॥ สตุถา ตสฺสา วจันํ สุตฺวา “ปญฺญาจาเร มา จินฺตยิ,
 त्व ताणं सरणं अवस्सयो भवितुं समत्तस्सेव सन्तिकं आकतासि;
 यथा हि त्व इथानि एको पुत्तो सेनेन कहितो, एको अुत्तेन
 वुप्पो, पुनฺने पत्ति मत्तो, मातापितโร जेव णाता ज केहेन
 अवत्ถणा, एवमेव इमस्मिं स्सारे पुत्ताทินं मत्तกาเลเยव त्व
 रोत्थนฺตिया ปคฺขมฺริตอस्स จตฺนุนํ มหาสมุत्थानं อุत्तโกโต พุत्ตรนฺตฺติ ว
 वा इमिं काถมาห

" จตุสฺส สมฺมุทฺเตสฺส ชลํ ปรีตฺตกํ,
 ตโต พหุํ อสฺสุชลํ อนปฺปกํ

ทุกเขน ผุฏฐสฺส นรสฺส โสจโต;
กัการณา อมฺม ตูวํ ปมชฺชสึติ ฯ

เอวํ สตุถริ อนมตคฺคปริยายํ กเถนฺเต, ตสฺสา สรีเร โสโก
ตฺนุตฺตมคฺมาสิ ฯ อถ นํ ตฺนุภูตโสภํ ฌตฺวา ปฺน สตุถา อามนฺเตตฺวา
“ปฺญาจาเร ปุตฺตาทโย นาม ปฺรโลกํ คจฺจนฺตสฺส ตาณํ วา
สรณํ วา เลนํ วา ภวิตุํ น สกฺโกนฺติ; ตสฺมา วิชฺชมานาปี
เต น สนฺติเยว, ปญฺหิตฺเตน ปน สึลํ วิโสเธตฺวา อตฺตโน
นิพฺพานคามิมคฺคเมว โสเธตุํ วัฏฏฺฐีติ วัตฺวา ธมฺมํ เทเสนฺโต
อิมา คธา อภาสิ

" น สนฺติ ปุตฺตา ตาณาย,	น ปิตา, นปี พนฺธฺวา,
อนฺตเกนาธิปฺนฺนสฺส	นตฺถิ ฌาตีสุ ตาณตา;
เอตมตฺถวสํ ฌตฺวา	ปญฺหิตฺโต สึลสํวฺโต
นิพฺพานคฺมนํ มคฺคํ	จิปฺปเมว วิโสธเยติ ฯ

เทสนาวสาเน ปฺญาจารา มหาปจฺวิยํ ปัสฺสุปริมาเณ กิเลเส
ฌาเปตฺวา โสตาปตฺติฬเล ปตฺติฏฺฐหิ ฯ อญฺเณปี พหุ โสตาปตฺติฬลา
ทีนึ ปาปฺญัสนฺติ ฯ

สา ปน โสตาปฺนฺนา หุตฺวา สตุถารํ ปพฺพชฺชํ ยาจิ ฯ สตุ
ถา ตํ ภิกฺขุณีนํ สนฺติกํ ปหิณฺตีวา ปพฺพชาเปสิ ฯ สา ลท
ฐฺปสมฺปทา ปฏฺฐิตาจารตฺตา “ปฺญาจาราเตวฺว ปญฺญาเยติ ฯ สา เอกทิวสํ
กฺุฏฺเณ อุทกํ อาทาย ปาเท โธวฺนตี อุทกํ อาสิญฺจิ ฯ ตํ โลกํ
คณฺตฺวา ปจฺฉิชิ ฯ หุตฺติยวาเร อาสิตฺตํ ตโต ทูรตฺรํ อคฺมาสิ ฯ
ตติยวาเร อาสิตฺตํ ตโตปี ทูรตฺรนฺติ ฯ สา ตเทว อารมฺมณํ
คเหตุวา ตโย วเย ปรีจฺฉินฺนิตฺตา “มยา ปจฺมํ อาสิตฺตํ อุทกํ

